

KLASTER SLAVONSKA JABUKA

Sadržaj

Klaster Slavonska jabuka osnovan je kao dio projekta "Jabuka.net: umrežavanjem i marketingom prema ekonomskom razvoju", kao instrument za rješavanje glavnih problema s kojima se proizvođači svakodnevno susreću. Mnogo je ciljeva koji vode rad Klastera, a oni najbitniji su povećati educiranost, produktivnost, te poboljšati skladišne kapacitete proizvođača jabuka, stvarajući pritom prepoznatljivu robnu marku (brand) kojoj će podloga biti vrhunska kvaliteta. U radu su prezentirana i iskustva iz Italije, gdje su se proizvođači sa sličnim ciljevima udružili u konzorcije

Ključne riječi: *Klaster Slavonska jabuka, ciljevi, robna marka.*

Uvod

Klaster Slavonska jabuka osnovan je kao dio projekta "Jabuka.net: umrežavanjem i marketingom prema ekonomskom razvoju", koji se sufinancira sredstvima Europske unije i Osječko-baranjske županije. Riječ je o projektu, čije je sufinanciranje odobreno kroz Program dodjele bespovratnih sredstava EU "Cards 2004", čija je ukupna vrijednost 1,2 milijuna kuna, a Europska komisija sufinancira realizaciju projekta s 87 posto. Na području Osječko-baranjska županije nalazi se oko 3800 ha voćnjaka, od kojih je oko 1500 ha pod jabukama. U zadnje četiri godine u sklopu realizacije Operativnog programa podizanja novih nasada zasađeno je 1400 ha novih voćnjaka, od čega 281 ha jabuka, po čemu je županija među vodećima u podizanju novih nasada.

Osnivanje i ciljevi Klastera Slavonska jabuka

Osnivačka Skupština udruge Klaster Slavonska jabuka održana je u ožujku 2008. godine. Na Skupštini je donesen Statut Klastera Slavonska jabuka, te izabrana tijela Klastera (Predsjednik, Klaster voditelj, Predsjedništvo i Nadzorni odbor). Članom Klastera može postati svaka fizička i pravna osoba koja obavlja djelatnost iz područja proizvodnje, prerade, promocije i distribucije jabuka sa sjedištem u Osječko-baranjskoj županiji, a koja prihvaća Ciljeve i Statut Udruge i djeluje u skladu s njima. Klaster trenutno ima 56 članova, koji uzgajaju jabuku na oko 300 ha. Najzastupljenije sorte jabuka su: Idared, Golden delicious, Jonagold, Granny smith, Gala, Florina, Elstar, Breaburn, Gold rush. Uz konvencionalne i ekološke proizvođače, članovi Klastera su i distributeri, rasadničari, dobavljači repro-materijala, otkupljivači, te znanstvene i potporne institucije.

¹ Zlatko Balentić, dipl. ing. agr., Klaster Slavonska jabuka

Statutom je određena misija Klastera: „Koristeći pozitivne sinergijske učinke i potporne institucije povećati educiranost, produktivnost, te poboljšati skladišne kapacitete proizvođača jabuka, stvarajući pritom prepoznatljivu robnu marku (brand) kojoj će podloga biti vrhunska kvaliteta proizvoda“.

Svi članovi prepoznali su priliku udruživanja u Klaster kao način rješavanja glavnih problema s kojima se svakodnevno susreću – edukacija, skladištenje, plasman, financiranje proizvodnje, neorganiziranost i pojedinačna usitnjenost. Projekt Jabuka. net tijekom svoje implementacije stavlja članovima Klastera na raspolaganje jednu profesionalnu osobu – Klaster managera, dipl. ing. agronomije Zlatka Balentića, uz čiju će se pomoć realizirati zajednički postavljeni ciljevi:

- okrupljivanje proizvodnje = jača pregovaračka moć proizvođača
- osiguravanje kvalitete, kvantitete i kontinuiteta proizvodnje = zahtjev tržišta
- poboljšavanje procesa proizvodnje = manji trošak inputa
- zajednička robna marka Slavonska jabuka = veća cijena jabuke, garancija za potrošače, standardizacija proizvodnje
- zajedničke investicije = skladištenje, sortiranje, pakiranje, prerada, sušara
- poboljšanje pregovaračke moći prema financijskim institucijama = bolji pristup kreditima
- zajednički nastup prema državnim institucijama = lobiranje, utjecaj na pravnu regulativu
- povezivanje sa znanstvenim institucijama = potencijal u povećanju produktivnosti

Klaster planira standardizirati proizvodnju jabuka te stvoriti zajedničku robnu marku – Jabuka Dika. Stvaranje visoko kvalitetne jabuke s prepoznatljivim znakom i imenom pod robnom markom Jabuka Dika bit će uvjetovano implementacijom Pravilnika o proizvodnji, korištenju i nadzoru robne marke Klastera Slavonska jabuka. Pravilnikom će se definirati sortiment, način proizvodnje, karakteristike proizvoda, područje proizvodnje, način skladištenja, ambalažiranje te označavanje proizvoda.

Iskustva iz Italije - Konzorciji „Melinda“ i „Mela Julia“

Klaster je u lipnju organizirao studijsko putovanje za dvadeset članova Klastera Slavonska jabuka u dva talijanska konzorcija proizvođača jabuka regije Trentino i Friulia Venezia Giulia.

Konzorcij Melinda je organizacija proizvođača jabuka iz doline Val di Non, u regiji Trentino, iz provincije Trento. Konzorcij ima sjedište u mjestu Segno di Taio. Dolina je omeđena obroncima južnih Alpa i većina se voćnjaka nalazi na 600-800 metara nadmorske visine. Od ukupno 9000 hektara obradivih površina u dolini, oko 6500 hektara zauzima jabuka.

Konzorcij Melinda predstavlja 5200 proizvođača koji jabuku proizvode na 6400 hektara. Prosječna je veličina posjeda oko 1,5 ha. Sedamdesetih godina prošlog stoljeća javljaju se prve zadruge koje su imale zajednička skladišta i tržnu markicu „Jabuka iz Val di Nona”. Godine 1998. udružuju se u konzorcij s ciljem promoviranja zajedničke robne marke “jabuka Melinda” koja je najpoznatija jabuka u Italiji - prepoznatljiva po svojoj kvaliteti i geografskom podrijetlu.

Jabuka se većinom proizvodi integralnom metodom uzgoja, a proizvođači posjeduju i GlobalGap certifikat. Osim svježih jabuka, konzorcij na tržištu prodaje druge proizvode kao što su sok od jabuka, snack čips od sušenih jabuka, jabučni ocat s različitim dodacima te razne kašice i “paštete” (mousse), a razvijaju i ostale proizvode.

Da nije došlo do udruživanja proizvođača, pojedinačni proizvođač ne bi opstao.

Konzorcijem upravlja savjet koji čine predsjednici svake od 16 zadruga članica, a među njima se bira predsjednik konzorcija. Konzorcij ima različite odjele - marketing, prodaja i kvaliteta, te pet pakirnica.

Prosječni prinos jabuka je 40-50 t/ha. Otkupna cijena jabuka članica zadruge varira ovisno o vrsti, ali je u prosjeku pola eura. Konzorcij ima kapacitete za skladištenje gotovo čitave proizvodnje jabuka u ULO hladnjače. Gubici u skladištenju su danas minimalni, oko 1 %.

Svi voćnjaci imaju navodnjavanje i anti-frost sustave, a velika većina i zaštitne mreže. Sortiment je određen agroklimatskim uvjetima uzgoja ali i zahtjevima tržišta. Od sedamdesetih godina zlatni je delišes preuzeo primat u proizvodnji, a drži ga i danas sa 75 posto od ukupne proizvodnje jabuka. Sortiment na podlozi M9 osim Golden delicious uključuje i sorte Red delicious, Gala, Fuji te Renetta canada. Svi članovi proizvode po istom modelu koji je preciziran Pravilnikom o integralnoj proizvodnji, a sadrži opis postupaka od odabira sorti do načina primjene zaštitnih sredstava, te ostale mjere njege nasada tijekom godine koje poštuju svi proizvođači. Proizvođači imaju podršku stručne službe Poljoprivrednog instituta San Michele koja daje dodatne preporuke i savjete u proizvodnji. Proizvođači vode dnevnik proizvodnje. Tijekom vegetacije obavi se nekoliko nasumičnih kontrola proizvodnje, te konačna kontrola kvalitete poslije berbe na sabirnim mjestima. Od srpnja pa sve do berbe rade se intenzivne analize rezidua u listu i plodu koje radi neutralan laboratorij u Bologni.

Drugi konzorcij je Mela Julia, konzorcij proizvođača regije Friulia Venezia Giulia.

Peter Larcher, idejni začetnik i predsjednik projekta nazvanog “Jabuka Julija” iz regije Friuli Venezia Giulia i sam ima obiteljsku tvrtku koja se tradicionalno bavi proizvodnjom

jabuka. Njegova tvrtka Pomis je jedna od članica konzorcija Jabuka Julija kojeg čine dvije zadruge sa po 45 članova i pet tvrtki. Konzorcij ukupno broji 95 proizvođača koji obrađuju 1300 hektara.

Danas se 61 posto jabuke proizvodi integralnom metodom uzgoja, 35 posto na konvencionalni način, a 4 posto je organska proizvodnja. U konzorciju planiraju do 2010. godine smanjiti konvencionalni dio na tri posto u korist integralne proizvodnje.

Konzorcij je u svibnju 2005. godine predstavio trgovačku marku “Jabuka Julia”, a u travnju 2008. uspjeli su dobiti markicu -zaštitu geografskog porijekla Europske unije kao “Jabuka Julia”. Da bi dobili oznaku geopodrijetla, morali su izraditi Pravilnik koji definira sve detalje proizvodnje. Jabuka Julija je trgovačka marka pod kojom se nalazi šest sorata - Golden delicious, Red delicious, Morgenduft, Granny smith, Gala i autohtona sorta Zeuka. Konzorcij uz GlobalGap posjeduje i cerifikate BRC i IFS za skladištenje i pakiranje. Proizvodnju svih članova “Jabuke Julie” nadgledaju i prate stručni savjetnici lokalnog poljoprivrednog instituta.